

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Стефка Вълкова Петрова,
Софийски университет “Св. Кл. Охридски”

за

за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление

2.1. Филология, обявен в ДВ бр. 97/06.12.2016 г. с кандидат

гл. ас. д-р ГАЛИНА КУРТЕВА

I. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

Гл. ас. д-р Галина Куртева кандидатства за обявената академична длъжност *доцент* от НБУ с един учебник по български език (I част, ниво А1-А2), една монография, 21 научни статии, сред които и авторефератът на докторантската ѝ дисертация, и 3 доклада.

1. В монографичния труд “Реализация на категориите род, число и определеност в номиналната система на българския език като чужд (през призмата на отклоненията от нормативната граматика)”, С., НБУ, 2016 г., 188 стр., авторката обобщава резултатите от многогодишно проучване на речта – писмена и устна – на чужденци, изучаващи български език, по отношение на категориите род, число и определеност на имената. Наблюдаваните грешки, възлизали на 28, 450, събирани в продължение на 8 години, са допуснати от 964 носители на различни езици от 36 страни. Изследваният корпус по количествени параметри е достатъчно репрезентативен за извеждане на достоверни изводи.

Галя Куртева стъпва на солидна теоретическа основа както по отношение на понятията *грешка*, *междинен език*, *интерференция* и др., така и спрямо именните части на речта, които наблюдава: съществителни, прилагателни, числителни и местоимения. Мисълта ми е, че авторката се е запознала с основните монографични и статийни трудове по тези въпроси както от страна на български изследователи, така и на много чуждестранни. Библиографията към книгата е впечатляваща – 10 страници български автори и 5 страници чужди. Що се отнася до представянето на граматичната система на българския език, смятам, че тъй като книгата не е предназначена за чужденци, би могло да бъдат по-кратко или поне по друг начин илюстрирани съответните категории.

Но тя тежи не с това, а с наблюденията и анализа на фиксираните грешки, както и с направените заключения.

Наблюдаваните категории са илюстрирани с по-няколко примера (всичко 379) и представени с графики и диаграми, което е едно от положителните страни на книгата. Приносът от изследването по отношение на рода се състои в следните моменти: маркираните членове на опозицията при род на същ. имена се усвояват по-лесно и по-бързо от немаркираните, противоположно на възприетото в лингвистичната наука убеждение; използването на числителни бройни вместо редни от чужденците; тактика на заобикаляне от чужденците на прономиналните форми или заместването им с името. Многобройността на грешките и трудното усвояване на местоименната система в българския език не предизвиква съмнение и напълно се потвърждава от изследването. По отношение на числото очаквано най-много грешки са регистрирани при бройната форма за м.р., както и по отношение на употреба и форма на съществителните за ср. и ж. род. Но трябва да имаме предвид, че и сред българите срещаме не малко грешки при бройната форма. И на последно място в книгата е представена картина на определеността. Очаквано грешките са най-вече дали да се членува или не дадено съществително или именна група, колебание, фиксирано и при езици, където има определителен член. Тук ми се иска да кажа, че по въпроса за членуването и за пълен и кратък член имаше дискусия в сп. Наука, 2013 г., с три публикации в три последователни броя, и отделно една книжка (бр. 3-4, 2016) на сп. “Език и литература” бе посветена на правописа (с архив) и на правилото за пълен и кратък член (с шест публикации). Що се отнася до обучението на чужденците и до учебниците за тях, трябва да се ръководим от граматичното правило, но да не му отдаваме много голямо значение.

Ще отбележа още един приносен момент за монографията – класирането на грешките според възникването им: междуезикова интерференция, словообразователен пренос, генерализация, семантика. И ще отправя една препоръка – да бъде по-прецизна по отношение на запетаята (макар че самата аз пледирам за по-голяма свобода в това отношение).

За монографията е представен един отзив от доц. Г. М. Курбангалеева от Катедрата по общо езикознание на БГПУ в гр. Уфа, Русия.

2. От представените 21 заглавия на научни публикации пет са за диалога, тема на докторантската ѝ дисертация, и са през периода след нея: 1995-1998 г. Смятам, че трябва да се изключат от преценка тук. Останалите 15 са отпечатани в рецензирани български и чуждестранни издания на български, руски и английски език, което само по себе си е основание да се определят като сериозни научни изследвания. Засягат въпроси от българската граматика (род на съществителните имена, определеност в българския език, включени в монографията), анализ на грешки, чуждоезиково обучение (категорията число и усвояването ѝ от рускоезични студенти, трудности при усвояването на фонетиката и графиката на българския език в рускоезична аудитория, разработване на тест и др.). Въпросите за трудностите и усвояването на българския език от рускоезични студенти са в съавторство с Г. Курбангалеева, а публикациите за теста (4 на брой) са в съавторство с Д. Димитрова. Приносни моменти намирам в статия № 15 в списъка, където срещаме наблюдения и над други феномени – предлог + име, глагол и особено преизказване, а не само на членуването. 29% грешки са регистрирани при въпросителните *ли*-изречения, 18% грешки са срещнати при лексикалното значение на думите поради фонетичната им, но не и смислова близост. Най-голяма трудност, очаквано, изпитват руските студенти при разбирането и усвояването на новите български реалии (безеквивалентна лексика), за които в Русия почти няма никаква информация. Като публикация с приложно-приносен характер оценявам и статия № 11 с автори Г. Куртева и Д. Димитрова.

3. Учебници и учебни помагала.

Към публикациите, с които кандидатства за *доцент*, гл. ас. д-р Г. Куртева обявява и два учебника, разработени в съавторство с Кръстинка Бумбарова и Стефка Бъчварова, от които е отпечатан и се работи с него в НБУ само първият, покриващ ниво А1-А2 (НБУ, 2013 г). Представени са два отзива от Катедрата по Славянски езици и литература на Университета в Питсбърг и рецензия от доц. Г. М. Курбангалеева от университета в гр. Уфа.

Учебникът е от 263 страници и около 1000 думи (според мен са малко) и се предвижда да се усвоят за 300 часа. В едно становище не може да се направи детайлна оценка на учебник, наред с монографичен труд и отделни научни статии. Затова тук ще кажа само няколко неща, видими от пръв поглед.

Учебникът съдържа 14 урока за нови знания и три преговорни урока. Новото тук са разделите “Време за смях” и названието на страноведската част “Бяло, зелено, червено”. Поздравявам авторите за идеята да се дава към всеки урок шега или анекдот и да се използват цветовете на българското знаме за страноведската информация. Към учебника са дадени 10 приложения.

Това е един съвременен, комуникативен, богато илюстриран учебник. Новите думи са преведени на английски към всеки урок и позволяват и самостоятелна работа с него. Диалозите са за обичайни, всекидневни действия, свързани със студентския живот. Имам една забележка относно модела – идеята за преговорните уроци напомня за нашия учебник “Учете български език”.

II. Учебна и преподавателска дейност.

1. Кандидатката е изпълнявала през отчетния период нормата за учебна заетост съгласно Наредбата за заетост на НБУ.

2. Водила е интензивен курс с Еразъм студенти, организираща е и е била водещ на семинар “Обучение и организация в интензивните езикови курсове за Еразъм студенти”.

3. Средна оценка на студентите за кандидатката над 4,00.

III. Административна и обществена дейност.

1. Гл. ас. д-р Г. Куртева е ръководител на Лятна школа по български език и култура (от 2010 г.) и се занимава с методическо ръководство, привличане на курсисти, цялостна организация на школата и нейната реализация.

2. Взема активно участие в обществения живот на университета. Участвала е в многобройни научни форуми, в изследователски проекти, в провеждане на семинари и др. Създавала е и е водила аудиторни и извънаудиторни курсове. както и курсове в програми на чужд език.

IV. Лични впечатления от кандидата.

Познавам Г. Куртева от работата ѝ в ИЧС като добър професионалист, деен човек, преследващ поставените цели, ползващ се с уважение сред колегите.

V. Като имам предвид посочените приноси моменти на монографията и на научните статии, изработения учебник за чужденци, активната ѝ учебна и извънучебна дейност, както и това, че е носител на званието “доктор”, давам ПОЛОЖИТЕЛНА оценка на кандидата Галина Недялкова Куртева и предлагам да бъде допусната до избор за ДОЦЕНТ от Академичния съвет на НБУ.

Дата 05.04.2017 г.

Подпис: